

vimiento ruidoso, tráfigo» (*ixò ventadó fa molto tramít*); evidentment TREMERE. *Tramasiá* «ir de un sitio a otro sin gran utilidad», per més que també doni *tramiá* «pasar y reparar de un lado a otro», sens dubte pensant en TRANSMEARE; però tapemnos el nas: car després afegeix *tramillá* «pasar a través de la hierba, enmarañando los tallos», on ja veiem la TRAMA semàntica i la... *trampa* etimològica.

Trameió, V. *turmell* (TORMO) *Tramella*, V. *trama*

+*Tramenter* ant. 'tinter', d'un text tardà, afegit al *Consolat de Mar* (a. 1400 o S. xv): «tot paper --- és del scrivà --- tots los calamars e tinters són seus; encara aya tota la tinta ---, e totes les eynes de escriure, que fossen de l'escrivà de la nau que auran pres» (veg. add. al cap. 330, ed. Moliné), pres del ll. *atramentarium*, derivat de *atramentum* 'tinta'.

Tramesa, *tramededor*, *trametiment*, *trametre*, V. *me*. *tramit*, *tramitable*, *tramitació*, *tramitar*, V. *meat* *Tramogí*, *tramoia*, V. *tremuja* *Tramoieres* cogn. val., no serà de *tramoia*, probt. NL mossàrab per **Entromaieres* (TERRAS) INTERMEDIARIAS *Tramoig*, manlleuat del cast. TRAMOJO (DCEC/DECH) *Trampalejar*, V. *tambalejar* *Trampanal*, V. *trampa* *Trampassar*, V. TROPEZAR (DCEC) *Tramoista*, V. *tremuja* *Tramontana*, *tramontar*, V. MUNT *Tramostar*, *-tera*, *-terada*, V. *most* *Trampa*, V. *trapa* *Trampejar*, V. *trapa* *Trampalejar*, *-pelar*, V. *tambalejar* *Trampellada*, V. *trapa* *Trampes*, V. *tabal* *Trampista*, V. *trapa* *Tràmpol*, *trampolada*, V. *tràngol* *Trampolejar*, V. *tambalejar* *Trampolí*, V. *trapa* *Trampolinejar*, V. *tambalejar* *Traspòs*, V. *trampa* *Tramudar*, V. *mudar* *Tramuja*, V. *tremuja* *Tramuntana*, *tramuntanada*, *tramuntanal*, *tramuntar*, V. *munt*. Hi afegim ací testimonis de l'aval de Verdager: «Lo sol ha *tramuntat* la serra, lo segador embrida la falç ---», notes de 1863 (en Casacuberta, *Excurs. i Sojorns de V. en els Pir.*, 64); «l'estiu, amb son mantell de foc, havia *tramuntada* la serra, i la tardor esgrogeïda s'ensenyoria, a poc a poc, de tots els boscos de la plana» (*Prosa Florida*, 6.11).

TRAMÚS, de l'hispano-àrab *turmús* (àrab *túrmus*), i aquest, del gr. *θερμός* id. □ 1.ª doc.: fi S. xiv.

«*Tramuç*: fava lopina, lupinus» en les *Medecines Particulars* d'Ibn Wáfid, 35a. *AlcM* en dóna cites del S. xiv: una altra d'Ibn Wáfid, una d'Eiximenis (produccions de l'horta de València), i una de les *Sentències* atribuïdes a Jaume I. En la trad. de Palladi, del mateix temps, variant amb l'article àrab aglutinat «a la desexida de maig, que ls *atramusos* comensan a granar» (BSAL vi, 153). L'antic nom català era LLOBI, mentre que en el P. Val. no s'usa més que l'arabisme (J. G. M., «El Camí», 14-iv-1934), però no és que aquell sigui general en el Princ., car de Bna. al Sud és també *tramús*, i a Bna. mateix els he sentits tots dos,

tramús tant o més [c. 1914 ---]: aquí el plural és *trámúszus*, però amb sorda *tramúsos* ja en el Priorat (Lloà, 1935), cosa general en el P. Val., i ja antiga: «*tramuços*: lupinus», JnEsteve, 1472, *LiEleg.* s-5-v^o; «ciurons --- llubins o *tramuços*: lupinus», OPou (*TbPu.*, 326); *tramúsos* i la planta *tramusères* Alcalà de la Jovada 1963.

Detalls sobre el mot àrab i el seu ètimon grec en Dozy (*Gloss.*, 217), Vollers (*Z. Dt. Morgenl. Ges.* LI, 296), Bertoldi, *Rom.* LIV, 463, DCEC/DECH AL-TRAMUZ; a Castella també *atarmús* en Gower, *Confession del Amante*, 493; *turmus* en lletres àrbigues i *altormós* en llatines en les *Leyes de Moros* de Castella (Ss. xiv-xv, *Mem. Hist.* Esp. v, 427).

DERIV.: *Tramuser*, nom de la planta, Cavanilles, *Obs.* II, 335; +*tramussera* supra. *Tramussaire*. *Tramussar*, *tramusser*, val. [DÀg.], *tramusset*. *Tramussol*, fusió amb *mussol*/uçol.

TRAMVIA, adaptació de l'angl. *tramway* 'línia de carrils de tramvia', compost de *tram* 'barra de fusta o ferro', i *way* 'via, carril': el sentit de 'cotxe o tren de tramvia' el va pendre a França i entre nosaltres. □ 1.ª doc.: Lab. 1888 (*tranvia*). *Tramviaire*: no és cat. *tramvier*; i *tramviari*, només aplicat a la línia.

TRANCA, 'barra, berna' i TRANC, 'passa llarga', 'marxa, bona marxa' (partint probablement de la idea de barra d'una escala, d'un pont etc.): com els mots cast. i port. *tranca*, cast. *tranco*, del mateix significat, d'origen pre-romà, probablement cèltic (cf. gal *tarinca* 'ast o pern llargs', gaèl. *tarrang* 'clavilla, permòdol', arrel indoeur. TER/TR- 'perforar'); avui *tranca* es considera castellanisme (i ho deu ser almenys al Nord de l'Ebre i a les Illes), però sembla haver existit en mossàrab i en parlars antics del Princ., on s'han mantingut els derivats *tarranc*, *tranc* i *retranca*. □ 1.ª doc.: *tranca*, 1647; *tranc* S. xv i probablement ja c. 1260.

De *tranca* en català no hi ha notícia anterior al DT^o, 1647: «*tranca*, vide *tanca*» i aquest, «*tanca* o barra de porta, repagulum»; consta, en canvi, com a tortosí (BDC III, 112) i val. [«*tranques*: *trancas*», Sanelo, 134a]. Es pot dir que ens consta com a documentat en mossàrab de terra catalana, si bé *RMa.* es va oblidar —o no sabé— posar traducció a *'itránka* que consigna en lletres àrbigues a la p. 19: un mot de l'estructura *itránka* o *tránka*, per la seva forma, és òbviament foraster en àrab; també per raó estructural, és impossible en àrab una inicial *tr-*: i la llengua, automàticament i mecànicament, avantposa una *i-* a mots de tal inicial; per tant és segur que allò és com si diguéss *tránka*. I d'un mot d'aquesta forma a penes es podria dubtar que és el mateix que el cast. i port. *tranca*; i és de creure que llur significat seria pertot el mateix o poc menys. D'altra banda el cast. TRANCA (DCEC/DECH) és mot bàsic, cabdal i general de la llengua, documentat des de princ. S. xiv. No menys el port. *tranca* [S. xv, Machado], junt amb el verb *trancar* [1344, text gallec; 1550 a Portugal], i molts derivats: entre ells l'important NL *Trancoso* (princ. S. XIII) i